

Vidneudsagn bliver ødelagt af falske minder

19. august 2010 kl. 04:01

Vidneudsagn kan i værste fald sende den forkerte mand bag tremmer. Men falske minder bliver skabt så nemt, at det er svært at stole på vidneudsagn, viser australsk forskning.

Af Rasmus Karkov

På trods af, at erindringer er det nærmeste, vi kommer et grundlag for verden, er de så upålidelige, at det er betænkeligt at bruge vidneudsagn i retssager.

Et eksperiment viser nemlig, hvor nemt det er at forurene erindringen om en begivenhed med oplevelser, man ikke har oplevet.

Det er australske forskere, der har undersøgt tilfælde, hvor vidner til samme begivenhed har talt sammen efterfølgende.

Hvordan så bankrøveren ud? Havde han en revolver eller et oversavet jagtgevær? Hvor høj var han? Australsk forskning viser, at vidners erindringer bliver forurenet, hvis de taler med andre vidner. (Foto:Colourbox)

Når vidnerne først har talt om oplevelsen, blander de i så høj grad deres oplevelser sammen, at de ikke længere kan skelne mellem det, de selv oplevede, og det, som den anden oplevede. Heller ikke når de får at vide, at deres erindring er falsk.

»Samtaler mellem to vidner er en særdeles potent cocktail for misinformation,« siger professor i psykologi Helen Paterson fra Sydney University.

»Information om oplevelsen, som er kommet via samtale med et andet vidne, bliver i langt højere grad inkorporeret i vidnets erindring end fejlagtige historier i medierne eller ledende spørgsmål fra forsvarerne,« forklarer hun.

Kan man stole på vidner?

På baggrund af sine undersøgelser stiller Helen Paterson sig tvivlende overfor, om man kan stole på vidners minder om begivenheden.

»Vores forskning viser, at vidner er ude af stand til at skelne mellem virkelige og falske minder,« siger Paterson.

»Der bliver taget forholdsregler i retssystemet, der skal sikre, at vidners erindring ikke bliver påvirket. Men det er meget vanskeligt helt at undgå, at vidner til den samme begivenhed taler sammen,« forklarer hun.

Hendes konklusioner bygger på et eksperiment, hvor en gruppe forsøgspersoner så en tre minutters scene fra en kriminalfilm. Herefter skulle de parvis diskutere filmen.

Ingen af forsøgspersonerne vidste, at der var små variationer i den scene, de så. En uge senere blev de afhørt om filmen i 45 minutter.

Næsten halvdelen af vidnerne rapporterede mindst en detalje, som ikke var en del af den film, de havde set. Efterfølgende fastholdt de, at den forkerte detalje var en del af filmen.

Flere falske minder

Et andet studie fra universitet i Hull, England, der blev offentliggjort for nylig, viser, at ud af 1600 studerende, der blev interviewet, huskede 320 falske barndoms minder.

For eksempel huskede en, at havde set en levende dinosaur, og en anden havde en fortid som hockeyspiller, selv om vedkommende aldrig havde spillet hockey.

En undersøgelse fra sidste år sår også tvivl om øjenvidneskildringer i retssager.

Her bad forskere, fra blandt andet Iowa State University, USA, forsøgsgruppen om at se et afsnit af tv-serien 24 timer.

Efterfølgende spillede halvdelen af gruppen et spil, mens den anden halvdel blev udspurgt om afsnittet. Herefter blev hele gruppen fyldt med løgn om, hvad de havde set.

En uge senere havde den gruppe, der spillede et spil, en langt bedre erindring om, hvad der var foregået i episoden, mens dem, der straks blev afhørt, havde forurennet deres minde med den falske information.

Det fik forskerne til at konkludere, at selv psykologer har undervurderet, hvor skadeligt et øjenvidneudsagn kan være.

Patersons undersøgelse har vakt opsigt. Blandt andet bliver det på et videnskabssite fremhævet, at selve fundamentet for vores verden, nemlig religion og det værdisæt, det medfører, udelukkende bygger på minder bygget oven på minder.

Patersons forskning er endnu under review.

” Vores forskning viser, at vidner er ude af stand til at skelne virkelighed fra falske minder

- Helen Paterson, professor i psykologi

LÆS OGSÅ

[Grådig algoritme fanger gerningsmændene](#)

Reference og links

[Dr. Helen Patersons profil, University of Sydney](#)

[Den australske undersøgelse; *Co-witnesses, confederates, and conformity: The effects of discussion and delay on eyewitness memory.*](#)

[DOI: 10.1080/13218710802620380](https://doi.org/10.1080/13218710802620380) (Mere end abstrakt kræver betaling)

[Undersøgelsen fra Iowa State University; Recalling a Witnessed Event Increases Eyewitness Suggestibility, The Reversed Testing Effect, doi: 10.1111/j.1467-9280.2008.02245.x](#) (Mere end abstrakt kræver betaling)

Læs også på Videnskab.dk:

[Dit ansigt er din ansigtskode](#)

[Hacket iPhone kan bruges til spionage](#)

[Håndskrift afslører løgn](#)

[Dinosaur genopstår som spionfly](#)

[Alle mænd kan genkende glæden ved bandevold](#)